

Autori i texti: Maria Ausilia Albanese, Fabio Bourbon, Guido Massimo Corradi, Sara Demicheli, Furio D'Arando, Maria Longhena, Sarah Kochav, Giuseppe Merchione, Desideria Vista, Francesco Tradini. Grafická úprava: Patrizia Balocco, Anna Galliani, Paola Piacco, Clara Zanotti

© 1998 White Star, S. p. A., Via Cando Sassone 24, 131 00 Vercelli, Italie
© 1998 Rebo Productions CZ, spol. s r. o., Ochořadská 106, Čestlice, 251 70 Dobruška
www.rebo.cz

Z anglického originálu The Great Book of Archaeology přeložila Marcela Komplárová. Revize odborných názvů: PhDr. Jana Součková, DrSc., PhDr. Dagmar Pospíšková, CSc., PhDr. Kateřina Klupřová, Zlata Černá, prom. fil., Mgr. Sylva Pavlovská, Mgr. Patrik Libal, Ph.D.
Redakce českého vydání: Tereza Filinová, Jana Nováková, Blanka Zahajská
Návrh obálky, sazba a příprava pro CTP: Soliter – polygrafická společnost, Zahřešská 50, 120 00 Praha 2

6. vydání 2008
048020106X

Kniha Starověké civilizace vychází jako nové vydání titulu Křesťanských civilizací z roku 1998 ve zmenšeném formátu.

ISBN 978-80-255-0082-8

Všechna práva vyhrazena. Tato kniha ani její části nesmí být rozmnožovány tiskem, fotokopíí, elektronickými datovými soubory ani jiným způsobem bez předchozího písemného souhlasu vydavatele.

Vytisknuto v Indonésii.

STAROVĚKÉ CIVILIZACE

SVĚTY, KTERÉ OBJEVILA ARCHEOLOGIE

MZK-UK Brno

2610351029

OBSAH

Úvod

EVROPA

Lascaux (Francie) 20
Carnac (Francie) 24
Stonehenge (Velká Británie) 26
Knossos (Řecko) 28
Mykény (Řecko) 36
Athény (Řecko) 42
Paestum (Itálie) 50
Tarquinia (Itálie) 56
Řím (Itálie) 72
Hadriánova vila (Itálie) 86

AFRIKA

Sakkára a Gíza (Egypt) 96
Karnak (Egypt) 106
Luxor (Egypt) 114
Západní Theby (Egypt) 118
Núbijské chrámy (Egypt) 130
Abú Simbel (Egypt) 134
Fílé (Egypt) 140
Leptis Magna (Libye) 144

ASIE

Nemrud Dagh (Turecko) 154
Efesos (Turecko) 160
Herodion (Izrael) 166
Masáda (Izrael) 168
Petra (Jordánsko) 172
Palmýra (Sýrie) 182
Babylon (Irák) 192
Ur (Irák) 196
Persepolis (Írán) 200
Sánčí (Indie) 214
Mámalapuram (Indie) 220
Adžanta (Indie) 226
Pugam (Barna) 232
Borobudur (Indonésie) 242
Angkor (Kambodža) 248
Si-an (Čína) 260
Luo-jiang (Čína) 268

AMERIKA A OCEÁNIE

Mesa Verde (USA) 278
Teotihuacán (Mexiko) 282
Monte Albán (Mexiko) 288
Palenque (Mexiko) 294
Tikal (Guatemala) 302
Uxmal (Mexiko) 308
Chichén Itzá (Mexiko) 314
Chan Chan (Peru) 322
Cuzco (Peru) 326
Ollantaytambo (Peru) 330
Machu Picchu (Peru) 334
Tiahuanaco (Bolívie) 340
Velikonoční ostrov (Chile) 344

SLOVNÍČEK

LITERATURA

ALTOŘI FOTOGRAFÍ

350

350

351

1 Antorem ionského rytu, který zabil celou Parthenonu, je Feidias. Tato ukádka mistrovského umění klasického řeckého sochařství zobrazuje sedícího Poseidona, Apollona a Artemidu.

2-3 Ramesse II., navěky vypodobený do kamene luxorského chrámu, majestátně sleduje nezadržitelně plynutí času.

4-5 Koloseum náleží k nejpůsobivějším památkám starověkého Říma, již mnoho století je považováno za symbol celého města.

6 Tento světlý basrelief pochází ze stúpy č. 1 v indickém Sánčí. Je dokladem tisíciletého budhistického sochařství. Vyznačuje se nesmírnou pestrostí a bohatstvím motivů.

7 Angkor byl v roce 1860 objeven skupinou francouzských botaniků. V 9. až 13. stol. byl překrásným hlavním městem khmerské říše, dnešní Kambodže. Snímek zachycuje tajemnou tvář Buddhy Avalokitešvary, která slžší ze severní brány. Jak je vidět, dosud ji pokrývá bujná vegetace.

OBSAH

LASCAUX	20
CARNAC	24
STONEHENGE	26

autor textu: Fabio Bourbon

KNOSSOS	28
MYKÉNY	36
ATHÉNY	42
PAESTUM	50
TARQUÍNIA	56

autor textu: Furio Durando

POMPEJE	60
ŘÍM	72
HADRIÁNOVA VILA	86

autor textu: Fabio Bourbon

STRUČNÁ HISTORIE

Starší paleolit a mezolit
(asi 45 000–6800 př. n. l.)

Jeskynní malby v Lascaux
(asi 17 000–16 000 př. n. l.)

Jeskynní malby v Altamirě
(asi 12 000 př. n. l.)

Neolit a první výskyt mědi
(asi 6800–3500 př. n. l.)

První aleje megalitů
v Carnacu
(3000 př. n. l.)

Protohistorie
(asi 2800–1220 př. n. l.)

Formování minojské
civilizace
(asi 2800–2000 př. n. l.)

První minojské městské
paláce
(asi 1900–1700 př. n. l.)

Vznik megalitické svatyně
ve Stonehenge
(asi 1800 př. n. l.)

Zničení a obnova
minojských městských
paláců; vpád Achajů do
Řecka; rozkvět Mykén
(asi 1700–1450 př. n. l.)

Zánik minojské civilizace
(asi 1450 př. n. l.)

Prvenství Mykén
v obchodování
ve Středomoří
(asi 1450–1250 př. n. l.)

Trojská válka
(asi 1250–1220 př. n. l.)

Indoevropské invaze
a zánik mykénské civilizace
(1220–1120 př. n. l.)

Vznik prvních městských
středisek v Řecku
(1100–900 př. n. l.)

Usídlení Etrusků
na území moderního
Toskánska a Latia
(asi 800 př. n. l.)

Založení Říma
(753 př. n. l.)

Římská doba královská
(753–509 př. n. l.)

První olympijské hry
(776 př. n. l.)

Vznik prvních řeckých
kolonií v jižní Itálii
(770–708 př. n. l.)

První „ústavy“ v Athénách
a Spartě
(asi 754–753 př. n. l.)

Vznik dalších řeckých
kolonií v jižní Itálii
(688–648 př. n. l.)

První malby v etruských
hrobech
(600 př. n. l.)

Požár v Apollonově
chrámu v Delfách
(548 př. n. l.)

Vyhnutí Tarquinia
Superba z Říma a vznik
římské republiky
(510 př. n. l.)

Spory mezi římskými
patricii a plebeji
(509–343 př. n. l.)

Demokratická ústava
v Athénách
(508–507 př. n. l.)

Vystavení „Neptunova
chrámu“ v Paestu
(asi 500 př. n. l.)

První ionské povstání
proti Peršanům
(499–494 př. n. l.)

Římské vítězství
nad Latiny v bitvě
u Regillského jezera
(496 př. n. l.)

Římský tribunát lidu
(494 př. n. l.)

První řecko-perská válka
(490 př. n. l.)

Druhá řecko-perská
válka: bitva u Himery
mezi Řeky a Kartaginci
(480 př. n. l.)

Druhé ionské povstání
proti Peršanům
(479 př. n. l.)

Ustavení athénské
(délského) námořního
spolku
(478 př. n. l.)

Námořní bitva u Cumy
mezi Řeky a Etrusky
(474 př. n. l.)

Athénská válka proti
Aiginé a Korintu
(461–455 př. n. l.)

Římské zákony dvanácti
desek
(451 př. n. l.)

Mírová dohoda mezi
Řeckem a Persií
(449 př. n. l.)

Periklova vláda
v Athénách
(449–429 př. n. l.)

Iktinos, Kallikrates
a Peidias vedli
Parthenon do podoby,
jak ho známe dnes
(448–438 př. n. l.)

Peloponeská válka
(431–404 př. n. l.)

Na athénské Akropoli
vybudován chrám
Athény Niky
(430–410 př. n. l.)

Sicilské války mezi
Řeckem a Kartagem
(409–392 př. n. l.)

Spartská nadvláda
v Řecku
(404–379 př. n. l.)

Zničení etruských Veií
Římany a podmanění
Etrurie
(396 př. n. l.)

Zapálení Říma Galy
(390 př. n. l.)

Plebejům v Římě
zprístupněn konzulát
(367 př. n. l.)

Podrobení se Řecka
Filipovi II. Makedonskému
(356–338 př. n. l.)

Makedonie učiněna
Filipem II. nejmočnější
částí Řecka
(359–336 př. n. l.)

Války mezi Římany
a Samnity
(343–290 př. n. l.)

Vláda Alexandra Velikého
(336–323 př. n. l.)

Rozdělení Alexandrov
říše a vznik helénských
království
(322–282 př. n. l.)

Vítězství Římanů
nad Pyrrhem
(285 př. n. l.)

Makedonská absolutní
monarchie v Řecku
(276–239 př. n. l.)

První punská válka
mezi Římany a Kartaginci
(264–241 př. n. l.)

Římský zábor předalpské
Galie
(222 př. n. l.)

Druhá punská válka
mezi Římany a Kartaginci
(218–201 př. n. l.)

Řekové osvobození
Římem od makedonské
nadvlády
(200–196 př. n. l.)

Ustavení římských kolonií
v Hispánii
(197 př. n. l.)

Na římském fóru
postavena bazilika
Aemilia
(179 př. n. l.)

Třetí punská válka
a zničení Kartága Římany
(149–146 př. n. l.)

Obkládání a zničení
Korintu; omezení
Makedonie a Řecka
na římské provincie
(147–146 př. n. l.)

V Římě zabit Gaius
Gracchus
(121 př. n. l.)

Dobytí jižní Galie
Římany
(121–125 př. n. l.)

Mariova porážka Kimbrů
a Teutonů
(102–101 př. n. l.)

Spojenecká válka v Itálii
(91–88 př. n. l.)

Sullova diktatura v Římě
(82–78 př. n. l.)

Společný konzulát
Pompeia a Crassa
(70 př. n. l.)

Caeciliovno spiknutí
(63 př. n. l.)

První triumvirát
(60 př. n. l.)

Caesarovo dobytí Galie
(58–51 př. n. l.)

Začátek občanské války
(49 př. n. l.)

Bitva u Pharsalu a smrt
Pompeiova
(48 př. n. l.)

V bitvě u Mundy Caesarem
poražení stoupenci
Pompeiovi
(45 př. n. l.)

Vražda Caesara
(44 př. n. l.)

Druhý triumvirát
(43 př. n. l.)

Antonius poražen
Octavianem v bitvě u Actia
(31 př. n. l.)

Octavianus označen
titulem Augustus
(27 př. n. l.)

Otevření Augustova fóra
v Římě
(2 n. l.)

Smrt Augustova
(14)

Tiberiova říše
(14–37)

Caligulova vláda
(37–41)

Claudiova říše
(41–54)

Římský vpád do Británie
(44)

Neronova vláda
(54–68)

Vespasianova říše
(69–79)

V Římě vystaveno
nad Maxentiem
(75–80)

Výbuch Vesuvu a zničení
Pompeji
(79)

Traianova vláda
(98–117)

Traianovo dobytí Dákie
(101–106)

V Římě otevřeno
Traianovo fórum
(112)

Hadriánova říše
(117–138)

Přestavba římského
Pantheonu
(118–128)

Říše Antonia Pia
(138–161)

Vláda Marka Aurelia
(161–180)

Říše Septimia Severa
(193–211)

Caracallova říše
(211–217)

V Římě postaveny
Caracalovy lázně
(216)

Vláda Alexandra Severa
(224–235)

Aurelianova přestavba
římských hradeb
(271)

Diokleciánova říše
(284–305)

Diokleciánem ustavena
tetrarchie
(293)

Krise tetrarchie
(306)

Konstantinovo vítězství
nad Maxentiem
v bitvě u Ponte Milvia
(312)

Konstantinovo sjednocení
východní a západní
části říše
(324)

Hlavním městem římské
říše Konstantinopol
(330)

Smrt Konstantinova
a rozdělení říše
(337)

Říše znovu sjednocena
Konstantinem II.
(353–361)

Valensova porážka
u Hadrianopolce
(378)

Theodosiova říše
(379–395)

Dobytí Říma visigótským
panovníkem Alarichem
(410)

Attilův vstup do Itálie
(452)

Pád západní části římské
říše
(476)

Evropa
ε v r o p a

Afrika

A f r i k a

STRUČNÁ HISTORIE

Palcolit, mezolit a neolit
(60 000–3000 př. n. l.)

Předdynastická doba v Egyptě
(3300–2920 př. n. l.)

Archaická doba
(2920–2670 př. n. l.)

1. dynastie
(asi 2920–2770 př. n. l.)

2. dynastie
(asi 2770–2670 př. n. l.)

Stará říše
(2670–2150 př. n. l.)

3. dynastie
(asi 2670–2570 př. n. l.)
Hlavní panovníci:
Džoser, Sechenchet

4. dynastie
(asi 2570–2450 př. n. l.)
Hlavní panovníci:
Snofru, Chufu (Cheops),
Rachef (Chefrén),
Menkaure (Mykerinos)

5. dynastie
(asi 2450–2300 př. n. l.)
Hlavní panovníci:
Veserkaf, Sahure,
Neferirkare, Niuserre,
Venis

6. dynastie
(asi 2300–2150 př. n. l.)
Hlavní panovníci:
Teti, Pepi I., Pepi II.

První přechodná doba
(2150–2100 př. n. l.)

Střední říše
(2100–1750 př. n. l.)

11. dynastie
(asi 2100–1955 př. n. l.)

12. dynastie
(asi 1955–1750 př. n. l.)

Druhá přechodná doba
(1750–1640 př. n. l.)

Hyksóská nadvláda v Egyptě
(1640–1550 př. n. l.)

13.–17. dynastie
(asi 1750–1550 př. n. l.)

Nová říše
(1550–1076 př. n. l.)

18. dynastie
(asi 1550–1295 př. n. l.)
Hlavní panovníci:
Thutmose I., Thutmose III.,
Hatshepsut, Amenhotep II.,
Thutmose IV.,
Amenhotep III.,
Amenhotep IV., Akhnaton,
Tutanchamon, Haremheb

19. dynastie
(asi 1295–1188 př. n. l.)
Hlavní panovníci:
Ramesse I., Sethi I.,
Ramesse II., Merneptah

20. dynastie
(asi 1188–1076 př. n. l.)
Hlavní panovníci:
Ramesse III., Ramesse IV.,
Ramesse IX., Ramesse X.,
Ramesse XI.

21. dynastie
(asi 1076–945 př. n. l.)

22. dynastie
(asi 945–828 př. n. l.)

23. dynastie
(asi 828–742 př. n. l.)

24. dynastie
(asi 742–712 př. n. l.)

25. dynastie
(asi 712–664 př. n. l.)
Hlavní panovníci:
Šabaka, Taharka

26. dynastie
(asi 664–525 př. n. l.)
Hlavní panovníci:
Psammetik I.,
Psammetik II., Amhose

První perská nadvláda
(asi 525–405 př. n. l.)

27. dynastie (perská)
(asi 525–405 př. n. l.)

28. dynastie
(asi 405–399 př. n. l.)

29. dynastie
(asi 399–380 př. n. l.)

30. dynastie
(asi 380–343 př. n. l.)
Hlavní panovníci:
Nachtchab,
Nachtchareheb II.

Druhá perská nadvláda
(343–332 př. n. l.)

Makedonská dynastie
(asi 332–304 př. n. l.)
Hlavní panovníci:
Alexandr Veliký, Filip III.,
Alexandr IV.

Ptolemaiovská dynastie
(asi 304–30 př. n. l.)

Zničení Kartágy a počátek římské vlády v Africe
(146 př. n. l.)

Kyrenaika římskou provincií
(74 př. n. l.)

Připojení Numidie Caesarem
(46 př. n. l.)

Egypt římskou provincií
(30 př. n. l.)

Mauřetánie římskou provincií
(40 n. l.)

V Alexandrii Vespasianus prohlášen císařem
(69)

V Leptis Magně (v dnešním Tunisku) narozen Septimius Severus
(146)

Neúspěšný pokus královny Zenobie o podmanění Dolního Egypta
(268–270)

Egypt z vůle Konstantina diecézí
(324–337)

Egypt součástí byzantské říše
(395)

Arabský zábor Egypta
(640)

OBSAH

SAKKÁRA A GÍZA	96
<i>autor textu: Francesco Tiradritti</i>	
KARNAK	106
LUXOR	114
ZÁPADNÍ THEBY	118
NUBIJSKÉ CHRÁMY	130
<i>autor textu: Sara Demichelis</i>	
ABÚ SIMBEL	134
<i>autor textu: Francesco Tiradritti</i>	
FÍLÉ	140
<i>autor textu: Sara Demichelis</i>	
LEPTIS MAGNA	144
<i>autor textu: Fabio Bourbon</i>	

Asie

STRUČNÁ HISTORIE

BLÍZKÝ VÝCHOD

Založení Jericha
(asi 9300 př. n. l.)

První osídlení
Mezopotámie
nomádskými kmeny
(asi 9300 př. n. l.)

V Mezopotámii se
objevuje první keramika
(asi 7000 př. n. l.)

Založení Uru
(asi 4500 př. n. l.)

V Mezopotámii se
objevuje první forma
písmo
(asi 3400 př. n. l.)

Do Mezopotámie
přicházejí Sumerové
(asi 3200–2800 př. n. l.)

Ur v největším rozkvětu
a kráse
(asi 2300–2000 př. n. l.)

Babylon krále
Chammurabiho vládne
Mezopotámii
(1792–1750 př. n. l.)

Ur je vyplněn
babylonským králem
králem Šamsu-Ilunou
(1729 př. n. l.)

Babylon vyplněn Chetity
(1595 př. n. l.)

Exodus Židů z Egypta
do Palestiny
(asi 1200 př. n. l.)

Úpadek Babylonu
(asi 1000 př. n. l.)

Král David dobývá
Jeruzalém
(asi 1000 př. n. l.)

Asyrská říše za vlády
Assurhaddonova a Aššurbanipala dosahuje
největšího územního
rozmachu
(680–627 př. n. l.)

Hlavní město Asýrie Ninive
je zničeno
(612 př. n. l.)

Vzestup perské říše
za vlády Kýra Velikého
a založení achaimenovské
dynastie
(559–530 př. n. l.)

Kýros Veliký dobývá
Babylon
(539 př. n. l.)

Dareios I. zakládá
Persepoli
(518 př. n. l.)

Ur je definitivně opuštěn
(asi 400 př. n. l.)

Říše Alexandra Velikého
(333–323 př. n. l.)

Požár Alexandra Velikého
ničí Persepoli
(530 př. n. l.)

Babylon je dobyt
Seleukem, zakladatelem
seleukovského království
(312 př. n. l.)

Mezopotámii dobývají
Parthové
(141 př. n. l.)

Vláda Heroda Velikého
(34 př. n. l.–4 n. l.)

Ukřižování Ježíše Krista
(33 n. l.)

První židovské povstání
(66–73)

Zničení jeruzalémského
chrámu
(70)

Petra se stává provincií
římské říše
(106)

Druhé židovské povstání
(132–135)

Ardašír I. zakládá
sásanovskou dynastii
(224)

Palmýra pod vedením
královny Zenobie se bouří
proti Římu
(266–272)

Založení Mekky
(asi 400)

Mohamed káže islám
(600–632)

DÁLNY VÝCHOD

Čínská kultura Pan-pcho
se začíná vnovat
zemědělství a výroba
keramiky
(4800–3600 př. n. l.)

Rozvoj civilizace v povodí
Indu
(asi 2750 př. n. l.)

Vznik čínské civilizace
Sang
(asi 1600 př. n. l.)

Rozvoj kastovního
uspořádání Indie
(1500–1100 př. n. l.)

V Japonsku vládne první
císař Džimmu
(7. stol. př. n. l.)

Život Buddhův
(560–485 př. n. l.)

První místní království
v Indii
(asi 550 př. n. l.)

Život Konfuciov
(551–479 př. n. l.)

Silný vliv čínské dynastie
Čchín
(278 př. n. l.)

Ašóka spojuje téměř celou
Indii do jednoho
království a podporuje
šíření buddhismu
(272–232 př. n. l.)

Čchín Š'chuang-ti prvním
císařem Číny
(221–210 př. n. l.)

Čínská říše se začíná
rozpínat na západ
(119 př. n. l.)

První buddhistické
kláštery v Číně
(asi 65 př. n. l.)

V Indii se upevňuje vláda
Kšatrijů
(asi 150)

Sjednocení Číny pod
dynastií Čchín
(221)

„Stepní národy“ útočí na
Čínu a rozbojejí říši
(317–386)

Čandragupta II. zakládá
v Indii guptovskou říši
(320)

Severní dynastie
sjednocena pod dynastií
Wej
(386–534)

Khmérové zabírají
Funan a zakládají
v Kambodži hinduistické
království
(asi 500–600)

Invaze bílých Hunů
do Indie vede k pádu
guptovské říše
(510 př. n. l.)

Wen-ti sjednocuje Čínu
a zakládá dynastii Suej
(589–605 př. n. l.)

Další rozpad čínské říše
(618)

Na Jávě je postaven
Borobudur, největší
buddhistický chrám
(asi 760–810 př. n. l.)

V Kambodži jávská
dynastie Sailendra
(asi 700–802)

Džajavarmana osvobozuje
Kambodžu od jávské
nadvlády
(802–850)

SÁNCI

ADŽANTA

MÁMÁLIAPURAM

PUGAM

SI-AN

LUO-JANG

ANGKOR

BOROBUDUR

NEMRUD DAGH <i>autor textu: Fabio Bourbon</i>	154
EFESOS <i>autor textu: Furio Durando</i>	160
HERODION MASADA <i>autor textu: Sarab Kochav</i>	166 168
PETRA PALMÝRA <i>autor textu: Fabio Bourbon</i>	172 182
BABYLON UR PERSEPOLIS <i>autor textu: Desideria Viola</i>	192 196 200
SÁNCI MÁMÁLIAPURAM (MAHÁBALÍPURAM) ADŽANTA PUGAM <i>autor textu: Maria Ausilia Albanese</i>	214 220 226 232
BOROBUDUR <i>autor textu: Guido Massimo Corradi</i>	242
ANGKOR <i>autor textu: Maria Ausilia Albanese</i>	248
SI-AN LUO-JANG <i>autor textu: Giuseppina Merchionne</i>	260 268

OBSAH

MESA VERDE	278
TEOTIHUACÁN	282
MONTE ALBÁN	288
PALENQUE	294
TIKAL	302
UXMAL	308
CHICHÉN ITZÁ	314
CHAN CHAN	322
CUZCO	326
OLLANTAYTAMBO	330
MACHU PICCHU	334
TAHUANACO	340

autor textu: Maria Longbena

VELIKONOČNÍ OSTROV	344
--------------------	-----

autor textu: Fabio Bourbon

STRUČNÁ HISTORIE

Předpokládáný začátek osídlení amerického kontinentu (asi 40 000–30 000 př. n. l.)

Sídelní fáze národů Střední Ameriky (2000–1500 př. n. l.)

Vznik mayské civilizace Střední Ameriky (asi 2000 př. n. l.)

Rozvoj olméckého ceremoniálního centra San Lorenzo, Střední Ameriky (asi 1200 př. n. l.)

Vznik prvních andských kultur, Jižní Ameriky (asi 1200 př. n. l.)

Zničení San Lorenza a založení střediska La Venta, Střední Ameriky (asi 900 př. n. l.)

Vznik civilizace San Augustin, Jižní Ameriky (asi 700 př. n. l.)

Rozkvět civilizace Chavín de Huántar, Jižní Ameriky (700–100 př. n. l.)

Předpokládáný vznik střediska Monte Albán Střední Ameriky (600 př. n. l.)

Nejstarší středoamerický nápis vytesaný do kamene (asi 600 př. n. l.)

Počátek úpadku olmécké civilizace, Střední Ameriky (asi 400 př. n. l.)

Rozkvět Teotihuacánu Střední Ameriky (200 n. l.)

Zlatá doba Teotihuacánu Střední Ameriky (asi 250–700 n. l.)

Největší rozkvět mayské kultury, Střední Ameriky (asi 250–800)

Nejstarší datum doložené v mayských nápisích – tikalská stěla č. 29 (292)

Největší rozkvět civilizace Moche, Jižní Ameriky (asi 300–800)

Vznik kultury Anasazi Severní Ameriky (350)

Předpokládáný příjezd prvních kolonizátorů na Velikonoční ostrov (asi 500)

Největší rozkvět kultury El Tajín, Střední Ameriky (600–900)

Zničení Teotihuacánu Střední Ameriky (725)

Postupné opuštění Monte Albán; Mixtékové zakládají Mitla Střední Ameriky (asi 800)

Rozvoj mayského puuckého stylu na Yucatanu Střední Ameriky (800–1000)

Úpadek mayských měst v nížinách, Střední Ameriky (asi 800)

Dobytí mayských měst na Yucatanu Tohtický Střední Ameriky (asi 900)

Největší rozkvět civilizace Tiahuanaco, Jižní Ameriky (asi 900–1000)

Vznik Machu Picchu Jižní Ameriky (asi 1150)

Vznik říše Čimú Jižní Ameriky (asi 1200)

Největší rozkvět civilizace Tairona, Jižní Ameriky (asi 1200)

Říše Čimú pohlcuje kulturu Moche, Jižní Ameriky (asi 1250)

Opuštěno Chichén Itzá Střední Ameriky (asi 1200)

Vznik aztécké civilizace Střední Ameriky (asi 1250)

Úpadek civilizace Anasazi a opuštění puebel Severní Ameriky (asi 1300)

Vznik hlavního města aztécké říše Tenochtitlánu Střední Ameriky (1345)

Vznik říše Inků Jižní Ameriky (1438)

Inkové si podrobují říši Čimú, Jižní Ameriky (1465)

Kryštof Kolumbus připlouvá do Ameriky (1492)

Hernando Cortéz připlouvá do Mexika (1519)

Zavražděn Montezuma II. Mexiko připojeno ke španělské koruně (1521)

Quichéři Mayové definitivně poraženi Španěly v bitvě u Utatlanu Střední Ameriky (1524)

Incká říše dosahuje největšího územního rozmachu za vlády Huayna Capaka, Jižní Ameriky (1527)

Francisco Pizarro připlouvá do Peru (1532)

Incký vládce Atahualpa je na Pizarrovův příkaz zabit (29. 8. 1533)

Manco Capac II., poslední incký panovník, zabit Španěly. Konec inckého odporu (1544)

Amerika

Amerika a Oceánie

a Oceánie

